

KELLY
RIMMEROVÁ

*Vojna im vzala všetko
okrem lásky*

IKAR

zamlčaná
pravda

Kelly Rimmerová

Zamlčaná pravda

Kelly Rimmer
THE THINGS WE CANNOT SAY

Copyright © 2019 Lantana Management Pty Ltd
All rights reserved.

Translation © 2021 by Denisa Ghaniová

Jacket design © 2021 by Soňa Šedivá

Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-7875-2

*Venujem Danielovi,
ktorý má vždy najlepšie nápady*

Prológ

Sovietsky zväz 1942

Kňaz, ktorý nás sobášil, bol vyhladovaný, premrznutý a na sebe mal staré handry, no nechýbala mu vynachádzavosť – požehnal kus plesnivého chleba z raňajok, aby ním nahradil oblátky na prijímanie.

„Zopakujte po mne sľuby,“ usmial sa. Svet sa mi rozmazal pred očami, ale cez ústa meravé od chladu sa mi napokon predrali tradičné sľuby.

„Tomasz Slaski, beriem si ťa za manžela a pred všemohúcim Bohom, Svätou Trojicou a všetkými svätými ti sľubujem, že ťa budem milovať, že si ťa budem ctiť a že ťa budem rešpektovať, budem ti verná a neopustím ťa, kým nás smrť nerozdelí.“

Svadbu s Tomaszom som vnímala ako svetielko nádeje – rovnako ako námorník na rozbúrenom mori, ktorý pohľadom prebodáva maják na vzdialenom brehu. Naša láska mi mnohé roky poskytovala dôvod, prečo žiť, nevzdávať sa a bojovať, a náš svadobný deň mal byť krátkou úľavou od všetkého utrpenia a trápenia. V skutočnosti ten deň prebehol úplne inak, než som si predstavovala, a v tých okamihoch sa mi zdalo, že k môjmu sklamaniu sa pridáva celý svet.

Mali sme sa vziať v honosnom kostole v našom rodnom meste, nie tu, tesne za stanovým mestečkom pri utečenec-kom a vojenskom tábore Buzuluk, iba kúsok od stanov, aby

nechutný smrad osemdesiatich tisícok zúfalých duší nebol taký prenikavý. Vzďalenie od davov a zápachu si vyžiadalo svoju daň. Stáli sme vonku a chránili nás len vetvy riedkej jedle. Na jeseň bol netypicky chladný deň a z ťažkých sivých mračien občas vypadli veľké snehové vločky, ktoré sa nám roztápali vo vlasoch a na oblečení alebo dopadali k našim nohám a vytvárali ďalšie bahno.

Svojich „priateľov“, ktorí sa tu zhromaždili, aby nám po obrade pogratalovali, som poznala iba pár týždňov. Všetci ostatní, čo pre mňa boli kedysi dôležití, sa nachádzali v koncentračnom tábore, boli mŕtvi alebo nezvestní. Môj ženích rozpačito odmietol oblatku – týmto gestom vyviedol z miery chudáka dobráckeho kňaza, ale mňa ním vôbec neprekvapil. Mojm svadobným odevom bol jediný kus oblečenia, čo som vlastnila. Kedysi také prosté rutiny ako kúpanie sa v tom čase stali luxusom, na aký sme dávno zabudli. Vši, ktoré zamorili celý tábor, sa nevyhli ani mne, ženíchovi či kňazovi – dokonca ani žiadnemu gratulantovi. Všetci sme sa ustavične strhávali a škrabali v zúfalej snahe zmierniť to nekonečné svrbenie.

Otupil ma šok, čo sa v tejto situácii dalo považovať za požehnanie, lebo zrejme len vďaka tomu som celý sobáš nepreplakala.

Pani Konczalová bola jednou z mojich nových kamarátok a rýchlo mi prirástla k srdcu. Mala na starosti siroty, a odkedy som prišla do tábora, pomáhala som jej v rámci pracovných povinností. Po skončení obradu vyviedla z hlúčika divákov skupinku detí a venovala mi žiarivý úsmev. Potom zdvihla ruky ako dirigent a spolu s provizórnym zborom spustili pieseň *Serdeczna Matko* – chválospev venovaný Panne Márii. Siroty boli špinavé, vychudnuté na kosť a osamelé rovnako ako ja, ale v tom okamihu neboli vôbec smutné. Namiesto toho na mňa upreli nádejné pohľady, dychtivé po mojej úteche. Najradšej by som sa utápa-

la v hrôze svojej situácie, no nádej v tých nevinných očiach mala prednosť pred sebaľútosťou. Prinútila som sa venovať im široký hrdý úsmev a potom som si v duchu niečo prisľúbila.

Dnes už nevyroním ani slzu. Ak za takýchto okolností dokážu byť štedré a odvážne siroty, tak to zvládnem aj ja.

Po tejto myšlienke som sa sústredila už iba na hudbu a nádherný hlas pani Konczalovej, ktorý sa vzniesol vysoko nad ostatné a obklopil nás, keď sa oddala náročnému sólu. Pôsobil ľúbezne a úprimne, melódia sa šplhala vyššie a vyššie, akoby išlo len o hru. Vyvolala vo mne pocit pripomínajúci radosť, ponúkala mi pokoj v okamihu, ktorý mal byť radostný a čistý. Znovu ma priviedla k viere, aj keď som si pevne zaumienila, že ju raz stratím.

Ako pieseň pokračovala, zatvorila som oči a potlačila som strach a pochybnosti. Opäť som uverila, že roztrieštené kúsky môjho života jedného dňa zapadnú na svoje miesta a spoja sa do celku.

Vojna mi vzala takmer všetko, ale ja nedopustím, aby ma obrala aj o dôveru k mužovi, ktorého som ľúbila.

Prvá kapitola

Alice

Práve zažívam veľmi zlý deň, no hocijako mizerne sa cítim, viem, že môj syn je na tom horšie. Sme v potravinách pár blokov od nášho domu v meste Winter Park na Floride. Eddie leží na podlahe, metá nohami a z plných pľúc kričí. Nutkavo sa štipe do nadlaktí, začínajú mu na nich vystupovať nepekne purpurové a červené podliatiny. Eddie je celý od jogurtu, lebo keď sa toto všetko pred dvadsiatimi minútami začalo, vyprázdnil poličky v chladiacom boxe a ich obsah skončil na dlažbe okolo neho – končatinami sa teraz zmieta medzi baleniami rôznych tvarov a veľkostí a neporiadok sa s každým úderom zväčšuje. Pokožku na tvári má flakatú od námahy a na čele sa mu perlia kvapôčky potu.

Eddieho lieky spôsobili, že za posledných pár rokov veľa pribral a teraz váži tridsať kíl – to je viac než polovica mojej hmotnosti. Nevládzem ho zdvihnúť a odniesť do auta ako kedysi. Ani vtedy sa mi nezdal najľahší, ale aspoň sme sa mohli jednoduchšie odpratať z ulice, keď sa tam náhodou zrútil.

K dnešnej pohrome došlo, keď Eddie zamieril do uličky s jogurtmi. V porovnaní so svojimi vrstovníkmi v špeciálnej škole, ktorú navštevuje, má jogurty vo väčšej obľube – zje aspoň jahodový a vanilkový Go-Gurt. Človek však nemôže nahradiť značku ani nádobu, v ktorej sa táto pochúť-

ka nachádza – a nemá zmysel ani opätovne naplniť prázdne tuby, lebo Eddie vás hneď preukne.

Musí to byť Go-Gurt. Musí mať jahodovú alebo vanilkovú príchuť. A musí byť v tube.

Nedávno sa ktosi v spoločnosti Go-Gurt rozhodol zlepšiť dizajn grafiky na tubách – presunuli logo a farby sú o čosi výraznejšie. Určite si nikto v tej spoločnosti nevedomil, čo táto drobná zmena spôsobí: že sedemročný chlapec jedného dňa v zmätku a zúrivosti zničí celú uličku v supermarkete.

Eddie si pamätá starú značku Go-Gurtu a táto nová ho iba utvrdzuje v tom, že Go-Gurt preňho už nie je jedlo, ktoré strpí. Vedel, že ideme do obchodu po jogurty, a keď sme vošli do potravín a Eddie si premeral dlhú uličku s jogurtmi, zočil mnoho vecí, no všetky z nich považuje za nejogurty.

Vždy sa snažím vyhnúť podobným incidentom, a preto máme doma v chladničke plnú poličku Go-Gurtov. Keby nedávno nehospitalizovali moju starú mamu, vydala by som sa do obchodu sama včera, keď bol Eddie v škole, kým nedojedol posledné dve tuby jogurtu a kým sa výstraha „dochádzajú nám jogurt a polievka“ nezmenila na „preboha, jediné, čo zostalo v dome a čo Eddie zje, je polievka v plechovke, no tú si predsa na raňajky nedá“.

Netuším, čo si teraz počnem. Viem len toľko, že ak sa spoločnosť Campbell niekedy rozhodne zmeniť etiketu na konzervách s tekvicovou polievkou, zviním sa do kľbka a prídem o všetku chuť do života.

Možno sa Eddiemu podobám viac, než si uvedomujem, lebo táto maličkosť vyvolala aj vo mne pocit, že sa zrútim. Okrem Eddieho a jeho sestry Pascale je pre mňa najdôležitejšou osobou na svete moja stará mama Hanna. Môj manžel Wade a matka Julita by pravdepodobne proti tomuto výroku namietali, ale obaja ma znervózňujú, takže teraz to

jednoducho cítim takto. Moja stará mama alebo *babcia*, ako som ju vždy volala, leží momentálne v nemocnici, lebo pred dvomi dňami, keď sedela pri jedálenskom stole v domove dôchodcov, utrpela ľahkú mŕtvicu. A dnes som strávila celé ráno v zhone – doma, v aute i v uličke s jogurtmi –, a to všetko preto, aby sme sa s Eddiem dostali k *babcii* a strávili s ňou čas. Odmietam si pripustiť, že sa možno ponáhľam ešte viac než zvyčajne, aby sme neprišli ani o sekundu vzácneho času, ktorý nám s ňou zostáva. V celej tej náhlivosti si čoraz väčšmi uvedomujem, že stará mama tu nebude navždy.

Eddie sa v podstate nedokáže dorozumievať jazykom – dá sa povedať, že nerozpráva. Počuje, ale jeho vnemové rečové schopnosti sú prislabé, takže namiesto varovania, že dnes nejdeme na železničnú stanicu sledovať vlaky, ako to zvyčajne robíme každý štvrtok, som musela vymyslieť vizuálny symbol, ktorému by porozumel. Vstala som o piatej ráno. Vytlačila som si nejaké fotografie, ktoré som urobila včera v nemocnici, obstrihala som ich a nalepila do jeho rozvrhu, rovno za symbol označujúci *jedenie, supermarket* a *jogurt*. Spísala som scenár, v ktorom sa vysvetľovalo, že dnes musíme ísť do nemocnice za *babciou*, ale tá bude na lôžku a nebude sa s nami môcť rozprávať, no je jej dobre, rovnako ako Eddiemu. Všetko je fajn.

Uvedomujem si, že väčšina uistení v scenári sú klamstvá. Nie som naivná – *babcia* má deväťdesiatpäť rokov, takže tentoraz sú šance, že vyjde z nemocnice po vlastných, veľmi malé a pravdepodobne jej vôbec nie je dobre. No Eddie to potreboval počuť, takže som mu prispôbila realitu. Usadila som ho a prebehla som s ním rozvrh aj scenár, až kým Eddie neotvoril svoj iPad a program na komunikovanie, ktorý používa – aplikáciu Augmentatívnej a alternatívnej komunikácie, skrátene AAK. Je síce založená na jednoduchom koncepte, ale mení životy mnohých ľudí.

Na obrazovke sa zjavujú série obrázkov, ktoré predstavujú slová, čo Eddie nedokáže vysloviť. Keď na ne kliká, tablet zaňho vyjadrí jeho potreby. Dnes ráno na okamih uprel pohľad na obrazovku a stisol tlačidlo *áno*. Vďaka tomu som vedela, že chápe, čo mu chcem povedať, teda aspoň do určitej miery.

Všetko šlo podľa plánu, až kým sme nedorazili sem a nezistili sme, že sa zmenil obal jogurtov. Od toho okamihu sa pri nás vystriedalo veľa starostlivých zamestnancov a nakupujúcich.

„Môžeme vám pomôcť, madam?“ pýtali sa spočiatku a ja som iba krútila hlavou, vysvetlila som im, že môj syn trpí autizmom, a poslala ich preč. Ponuky však boli čoraz neodbytnejšie. „Pomôžeme vám ho odnieť do auta, madam?“ Vtedy som im vysvetlila, že Eddie väčšinou nemá rád, keď sa ho niekto dotýka, a keby ho obklopila skupina neznámych, situácia by sa len zhoršila. Podľa výrazov na ich tvárach bolo jasné, že o mojom tvrdení vážne pochybujú, ale zároveň sa to neodvažovali risknúť.

Potom okolo nás prešla žena s identicky oblečenými, nepochybne neurotypickými deťmi s dokonalým správaním, ktoré sedeli vysoko v jej nákupnom vozíku. Keď ním manévrovala okolo môjho nekontrolovateľného syna, počula som, ako sa jedno z detí spýtalo, čo je s tým chlapcom, a ona zamrmlala: „Potrebuje len dostať poriadne na zadok, zlatko.“

Jasné, pomyslela som si. Potrebuje len dostať na zadok. To ho naučí, ako si poradiť so senzorickej záťažou a rozprávať. Ak mu dám na zadok, možno bude chodiť na záchod spontánne ako normálny človek a ja sa konečne prestanem riadiť presne stanovenou rutinou, aby sa náhodou nepomohol. Také jednoduché riešenie... Prečo mi nenapadlo poriadne mu naložiť na zadok už pred siedmimi rokmi? Ako však vo mne stúpalo rozhorčenie, pozrela na mňa a ja som

zachytila jej pohľad, kým sa odvrátila. V očiach som jej zazrela náznak ľútosti a zle skrývané obavy. Žena očervenela, uhla pohľadom a neuponáhľané tlačenie vozíka s deťmi sa zrazu zmenilo na šprint do vedľajšej uličky.

Ludia takéto veci vravia, lebo potom sa cítia lepšie v situácii, ktorú nepochybne považujú za veľmi trápnu. Neobviňujem ju – vlastne jej tak trochu závidím. Kiežby som mohla byť taká pokrytecká tiež! No ak ma sedem rokov rodičovstva Edisona Michaela niečomu naučilo, tak pokore. Robím, čo môžem, väčšinou to nestačí a tak to jednoducho je.

Pred pár minútami sa pri mne pristavil vedúci.

„Madam, musíme niečo urobiť. Spôsobil mi škodu vo výške stoviek dolárov a jeho správanie teraz začína znepokojovať ostatných nakupujúcich.“

„Som samé ucho,“ vyhlásila som a pokrčila som plecami. „Čo navrhujete?“

„Čo tak zavolať záchranku? Dá sa to považovať za kritickú situáciu, nie?“

„A čo podľa vás urobia? Utlíšia ho liekmi?“

Rozžiarili sa mu oči. „To môžu?“

Zamračila som sa naňho a jemu rýchlo povädol úsmev. Chvíľu sme sedeli v nepríjemnom tichu a potom som vzdychla, akoby ma presvedčil.

„Zavolajte teda záchranku,“ utrúsila som, ale významný úsmev, ktorý som mu venovala, ho zrejme trochu vystrašil, lebo odo mňa odstúpil. „Uvidíme, ako si Eddie poradí s príchodom záchranárov. Som si istá, že hučiace sirény, uniformy a ďalší neznámi túto situáciu vôbec nezhoršia.“ Odmĺčala som sa a venovala som mu nevinný pohľad. „Však?“

Vedúci odpochodoval a pritom si čosi šomral popod nos, ale tú záchranku si zrejme rozmyslel, lebo doteraz som nezačula žiadne sirény. Namiesto toho sa na oboch koncoch uličky zjavili rozpačití pomocníci. Potichu vysvetľujú

nakupujúcim situáciu a ponúkajú sa priniesť im akýkoľvek produkt, aby nemuseli prechádzať okolo môjho ukričaného trápneho syna.

Čo sa týka mňa, teraz sedím na podlahe vedľa neho. Chcem byť stoická a pokojná, ale prerývane vzlykám, lebo bez ohľadu na to, koľkokrát sa nám čosi podobné stalo, vždy je to hrozne ponižujúce. Vyskúšala som všetko, aby som túto situáciu upokojila, ale moje pokusy zlyhali. Skončí sa to až vtedy, keď sa Eddie unaví.

Mala som vedieť, že nie je dobrý nápad brať ho dnes na nákup. Myslím si, že Eddie úplne nechápe, čo znamená návšteva nemocnice, ale tuší, že čosi sa zmenilo. Nie je to prvý raz, čo si potajomky želám, aby zvládol vydržať v škole celý týždeň, nie iba dva dni, s ktorými sme sa museli zmieriť. Kiežby som ho dnes mohla odviezť do školy a prísť sem sama alebo kiežby som presvedčila svojho manžela Wada, aby nešiel do práce a zostal doma s Eddiem.

Wade mal stretnutia. Vždy ho čakajú nejaké stretnutia, najmä v prípadoch, ak by nedostatok stretnutí znamenal, že by musel byť sám s Edisonom.

„Prepáčte.“

Vyčerpane zdvihnem zrak. Čakám, že uvidím ďalšieho zamestnanca, ktorý mi prišiel ponúknuť pomoc. Namiesto neho však zazriem postaršiu ženu – krehkú starenu s vlúdny-mi sivými očami a so zarážajúcim modrým odtieňom vlasov. Okrem tej modrej mi pripomína *babciu* – je nízka a chudá, no štýlovo nahodená. Cez plece má prehodenú výstrednú kabelku a od hlavy až po päty je odetá v látkach s výraznou kvetinovou potlačou. Na nohách má plátenné topánky značky Mary Janes so vzorom gerber. Aj *babcia* by si ich obula. Dokonca aj po deväťdesiatke si *babcia* rada oblieka kúsok so šialenými kvetmi alebo s extravagantnou čipkou. Mám pocit, že keby sa tieto dve stretli, ihneď by sa spriatelili. Pri tej predstave ma pichne pri srdci a zaplaví ma netrzeplivosť.

Poponáhľaj sa, Eddie. Musíme si švihnúť. Babcia je chorá a potrebujeme sa dostať do nemocnice.

Žena mi venuje nežný úsmev a sprisahanecky otvorí kabelku.

„Myslíte, že mu niečo z tohto pomôže?“ Vytiahne z nej zbierku rôznych drobností – červený balón, modrú lízanku, malú drevenú figúrku a nevelký drejdl, drevený vlčík. Klakne si vedľa mňa a všetky čačky pustí na zem.

Už som skúsila rozptýliť jeho pozornosť, takže viem, že toto nezaberie, ale láskavosť v ženiných očiach ma takmer znovu privedie k slzám. Keď sa jej do nich zahľadím, vidím súcit a pochopenie, no ani štipku ľútosti. Je krásne a, bohužiaľ, zriedkavé stretnúť niekoho, kto rozumie mojej situácii a neodsudzuje ju.

Na znak falošnej vďačnosti čosi zamrmlam a prenesiem pohľad zo ženy na Edisona. Snažím sa odhadnúť, či sa táto situácia jej zásahom ešte zhorší. Aspoň sa trochu utíšil a opuchnutými očami zaliatymi slzami ju ostražito sleduje. Lúbi *babcicu*. Možno ani jemu neuniklo, ako veľmi sa podobajú.

Kývnem žene a ona zdvihne balón. Eddie nereaguje. Skúsi to s figúrkou, no syn stále kriví tvár. Potom pred ním podrží lízanku, má to však rovnaký efekt. Strácam nádej, no keď zdvihne drejdl, prekvapí ma, že Eddieho kvílenie zneistie.

Na každej strane sú vyryté farebné hebrejské písmená. Žena prejde prstom po jednom z nich, položí drejdl na zem, elegantne mykne zápästím a hračka sa roztočí. Farby sa hypnoticky zlejú do žiarivej šmuhy. „Aj môj vnuk trpí autizmom,“ zdôverí sa mi potichu. „Tuším, akej ťažkej situácii čelíte. Aj Braden má rád drejdl...“

Eddie sústredene hľadí na točiacu sa hračku. Prestane nariekať. Teraz už len potichu vzlyká a chveje sa.

„Viete, čo znamenajú tie hebrejské písmená?“ opýta sa ma starena pošepky. Pokrútim hlavou a ona tlmene vysvetlí: „Je to akronym pre ‚tu sa odohral veľký zázrak‘.“

Chcem jej povedať, že na zázraky už neverím, ale nie som si istá, či je to pravda, lebo sa zdá, že jeden sa mi odohráva priamo pred očami. Eddie je už takmer ticho, iba zriedka potiahne nosom alebo vzlykne. Drejdl spomalí, zakýva sa a potom sa zrúti nabok. Počujem, ako sa syn prudko nadýchne.

„Zlatko, vieš, čo to je?“ prihovori sa mu žena potichu.

„Nerozpráva,“ vysvetlím, ale Eddie si vyberie práve ten okamih, aby načrel hlboko do svojho vreca zahanbujúcich autistických trikov, stočí ku mne zrak a chrapľavo vydýchne: „Lúbim ťa, Eddie.“

Starena mi venuje nechápavý pohľad a ja sa to pokúsim objasniť.

„To je len... volá sa to echolália... dokáže vyslovovať slová, ale neskrýva sa za nimi žiadny význam. Opakuje moje slová ako papagáj. Netuší, čo to znamená. Týmto spôsobom mi vraví ‚mami‘.“

Žena mi venuje ďalší nežný úsmev, roztočí drejdl priamo pred Eddiemi a čaká na jeho reakciu. Syn si ho s úžasom mlčky premeriava, a keď hračka opäť spadne nabok, je úplne pokojný. Vytiahnem jeho iPad, otvorím aplikáciu AAK, stačím tlačidlá pre *koniec* a *auto* a obrátim obrazovku k Eddiemu. Posadí sa, vyštvirá sa na nohy a venuje mi pohľad plný očakávania.

„To je ono, zlatko,“ zašepká starena. Zohne sa, zdvihne drejdl, podá ho Eddiemu a zamrmle: „Aký múdry chlapec. Sám si sa upokojil. Tvoja mamička na teba musí byť pyšná.“

„Ďakujem,“ obrátim sa k žene.

Prikývne, letmo sa mi dotkne predlaktia a šepne: „Robíte dobrú prácu, mamička. Nikdy na to nezabúdajte.“

Jej slová znejú najprv ako otrepané frázy. Odvediem Edisona z obchodu s prázdnyimi rukami, teda až na nečakaný poklad od cudzej ženy. Pripútam ho do špeciálnej sedačky. Hoci je už veľký, musí v nej sedieť, lebo na obyčajný pás je príliš neposedný. Vkláznem na svoje miesto a preme-

riam si ho v spätnom zrkadle. Syn zíza na drejdl, pokojne a nehybne, ale myslou je ako vždy na míle vzdialený od reality. A ja som unavená. Vždy som unavená.

Robíte dobrú prácu, mamička. Nikdy na to nezabúdajte.

Nestáva sa často, že by som sa nad Eddiem rozplakala. Lúbim ho. Záleží mi na ňom. Nikdy si nedovolím ľutovať sa. Som ako alkoholička, ktorá si nedopraje ani kvapku drinku. Viem, že keď raz svoju sebalútosť vypustím z okov, zachutí mi a zničí ma.

No dnes je moja stará mama v nemocnici a tá milá žena s gerberovými topánkami ku mne zletela v správnej chvíli ako anjel. Čo ak ju ku mne zoslala *babcia* a čo ak je to od nej posledný dar, lebo hrozí, že sa čoskoro pominie?

Teraz je rad na mne, aby som sa zrútila. Eddie sa hrá s drejdlom, drží si ho priamo pred tvárou a veľmi pomaly ho otáča vo vzduchu, akoby sa pokúšal zistiť, ako tá hračka funguje. Vzlyknem. Doprajem si osem pôžitkárskejších minút plaču, lebo po nich odbije presne desať hodín a podľa môjho rozpisu meškáme už celú hodinu.

Keď číslica v aute preskočí na desiatu, rozhodnem sa skoncovať so žialením a vzápätí tak aj urobím: z ničoho nič vypnem všetku sebalútosť. Utriem si nos do vreckovky, odkašlem si a naštartujem. K autu sa ihneď pripojí môj mobil a na dotykovej obrazovke vedľa volantu sa zjavia zmeškané správy od mojej mamy.

Kde si?

Vravela si, že tu budete o deviatej. Prídete vôbec?

Alice. Zavolaj mi, prosím. Čo sa deje?

Babcia je hore, ale ponáhľaj sa, lebo netuším, ako dlho potrvá, kým si bude musieť znovu zdriemnuť.

A napokon aj jedna správa od Wada.

Prepáč, že som si dnes nemohol vziať voľno, zlatko. Hneváš sa?

Ešte sme sa ani nedostali do nemocnice. Čaká nás dlhý deň.

Druhá kapitola

Alina

Tomasz Slaski bol odhodlaný stať sa lekárom ako jeho otec, ale ja som bola odjakživa presvedčená, že sa narodil, aby rozprával príbehy. Keď mi jedného dňa vyrozprával zložitú historiku, ako z jazera zachraňoval morskú pannu, princeznú, zatiaľ čo zvyšok nášho mesta spal, rozhodla som sa, že sa zaňho vydám. Vtedy som mala iba deväť a Tomasz dvanásť, ale boli sme dobrí priatelia a ja som si jednoducho zaumienila, že raz bude môj. Počas nasledujúcich rokov ma aj on začal vnímať podobne a v čase, keď som dokončila siedmy ročník a moja rodina si už nemohla dovoliť poslať ma do školy, Tomasz ma pravidelne navštevoval doma.

Ako väčšina detí, ktoré som poznala, som po škole začala pracovať na poliach s rodičmi – hoci na rozdiel od nich som sa nikdy nešla pretrhnúť. Bola som najmladšie dieťa, aj po puberte mi zostali krehké kosti a merala som iba stopäťdesiatdva centimetrov. Všetci ostatní členovia rodiny sa týčili do výšky a oplývali silou, a hoci moji bratia, dvojčatá, boli iba o štrnásť mesiacov starší, rodičia sa ku mne ešte vždy správali ako k dieťaťu. Neprekážalo mi to, pokiaľ to znamenalo, že pri práci na farme budú ťažké veci dvíhať dvojčatá.

Tomasz pochádzal z bohatejšej rodiny a bol dávno predurčený na štúdium na univerzite, takže zostal na strednej škole oveľa dlhšie než väčšina žiakov v našom regióne na

juhu Poľska. Aj keď sa naše cesty rozišli, pravidelne preliezal kopec medzi našimi domovmi, aby so mnou strávil čas, a vždy, keď nás prišiel navštíviť, očaroval celú rodinu šokujúcimi príbehmi o zážitkoch z posledného týždňa.

Už ako dieťa a dospievajúci chlapec vedel Tomasz rozprávať tak, že každého presvedčil, že všetko je možné. Práve to som si na ňom obľúbila ako prvé – otvoril môj svet nekonečným možnostiam a naplnil ho tak čarami. Nebyť Tomasza, nikdy by som myšlienkami nezaletela do sveta za mojou dedinou, no keď sme sa do seba zaľúbili, nepremýšľala som nad ničím iným než nad tým, ako ho spolu budeme spoznávať.

Vrúčne som si želala, nech nás zosobášia, kým odíde na lekársku fakultu, aby som s ním smela odísť do mesta. Predstava, že nás čosi rozdelí, bola pre mňa neznesiteľná, ale toto zúfalstvo čiastočne pramenilo z mojej netrpezlivosti opustiť rodinný statok. Môj domov sa nachádzal tesne za okrajom vidieckeho mestečka Trzebinia. Tomaszov otec Aleksey tu pracoval ako lekár a jeho matka Julita bola učiteľka. Zomrela pri pôrode Tomaszovej mladšej sestry. Bola som presvedčená, že skutočný život na mňa čaká za týmto malým svetom, ale neexistovala šanca, že by som sa z neho dostala bez sobáša. Bola som však naň ešte vždy primladá – v tom čase som mala iba pätnásť rokov. Zostávalo mi teda len dúfať, že jedného dňa sa po mňa Tomasz vráti.

Napokon nadišiel víkend pred Tomaszovým odchodom – koncom jari 1938. Čas rozmaže niektoré spomienky, ale podaktoré sú príliš rýdze na to, aby ich zničili roky, a tá nedela sa mi vryla hlboko do mysle. Spomínam si na ňu rovnako dobre, ako keď som sa na druhý deň ráno zobudila. Možno je to iba vedľajší účinok toho, ako som sa tej spomienky toľké roky držala, prehrávala si ju v mysli znovu a znovu ako obľúbený film. Aj teraz, hoci mám niekedy problém spomenúť si, kde sa nachádzam alebo koľkého dnes je, som si istá, že ten

deň si pamätám do poslednej bodky – každý okamih, každý dotyk, každú vôňu a každý zvuk. Od rána viseli nízko na oblohe ťažké sivé mračná. Počas predchádzajúcich dní toľko pršalo, až som mala špinavé celé čižmy, no nebola som si istá, či za to môžu zvieratá alebo blato. Počasie bolo dlhodobejšie pochmúrne, ale v ten nedeľný večer sa k tomu všetkému pridal prudký vietor, ktorý všetko zhoršil.

Moji bratia Filipe a Stanislaw pracovali celý deň vonku, kým ja som sa zhovárala s Tomaszom, takže rodičia trvali na tom, aby som si pred večerou splnila poslednú povinnosť a postarala sa o zvieratá. Urputne som sa bránila, až kým ma Tomasz nechytí za ruku a neodviedol ma k nim.

„Si taká rozmaznaná,“ smial sa nežne.

„Hovoríš ako moji rodičia,“ zamrmlala som.

„Možno majú pravdu.“ Pozrel sa na mňa. Stále ma ťahal za ruku, ale z očí mu nepopierateľne sršal hlboký cit. „Neboj sa, rozmaznaná Alina. Aj tak ťa ľúbim.“

Pri tých slovách ma zaplavila taká silná hrdosť a radosť, že všetko ostatné stratilo význam.

„Aj ja ťa ľúbim,“ vyznala som mu lásku. Ťahal ma ďalej a čoraz rýchlejšie, takže som doňho takmer narazila, a potom si v poslednej sekunde ukradol krátky bozk.

„Si odvážny, keď ma bozkávaš v blízkosti môjho otca,“ uškrnula som sa.

„Možno som,“ odvetil, „alebo ma láska k tebe obrala o rozum.“ Vrhol znepokojený pohľad na dom, aby sa uistil, že otec nás nevidel, a keď som sa rozosmiala, opäť ma pobožkal.

„Dost' bolo zábavy a hier,“ konštatoval. „Pustime sa do toho, nech to máme za sebou.“

Keď sme skončili, konečne nastal čas vrátiť sa dnu a utiecť pred hrozným počasím. Zamierila som najkratšou cestou do domu, ale Tomasz ma chytil za lakeť a nenútene navrhol: „Podme na kopec.“